

Združeni narodi

Triinšestdeseto
zasedanje Generalne
skupščine

Sklicana bo 16. septembra 2008

Osnovne informacije

Zasedanje Generalne skupščine Združenih narodov se prične 16. septembra 2008

Generalna skupščina (skupščina) Združenih narodov (ZN) bo 16. septembra na sedežu ZN v New Yorku pričela s svojim triinšestdesetim zasedanjem. Splošna letna razprava, ki jo odlikujejo izjave tako državnih in vladnih voditeljev kot tudi ministrov, se bo pričela v torek, 23. septembra, zaključila pa se bo 1. oktobra 2008.

V okviru triinšestdesetega zasedanja se bodo odvijali številni pomembni dogodki, ki se bodo zaključili v sredini septembra 2009. Pred začetkom splošne razprave, 22. septembra, bo skupščina izvedla srečanje visoke ravni na temo »Potrebe Afrike po razvojni pomoči: stanje implementacije različnih obvez, izzivi in pot naprej«. 25. septembra bo s strani generalnega sekretarja in predsednika Generalne skupščine sklican in izpeljan dogodek na visoki ravni, ki bo zadeval Milenijske razvojne cilje. Po zaključku splošne razprave, 2. in 3. oktobra, bo imela skupščina dva dneva plenarnih srečanj na visoki ravni, posvečenih vmesnemu pregledu Almaty akcijskega programa. Gre za program, ki je bil izpogajan leta 2003. Vsebuje posebna merila za pomoč tistim državam v razvoju, ki so tranzitne in brez dostopa do morja, da lažje premagajo svoj geografski hendikep. Poleg tega bo v času od 29. novembra do 2. decembra sklicana »follow-up« mednarodna konferenca, na kateri se bo razpravljalo o številnih temah, od razvojnega financiranja pa vse do pregleda implementacije monetarnega konsenza. Potekala bo v Dohi, glavnem mestu Katarja. 10. decembra 2008 bo šestdeseti obletnici Univerzalne deklaracije človekovih pravic posvečeno spominsko plenarno srečanje Generalne skupščine. Med ostalimi pomembnimi temami bo skupščina razpravljala tudi o:

- » demokratizaciji ZN, vključno z oceno dela Varnostnega sveta in brettonwoodskih institucij ter revitalizaciji Generalne skupščine;
- » razvojnem financiranju s ciljem prenehanja lakote, revščine in pomanjkanja dostopa do pitne

vode ter osnovnih zdravstvenih storitev;

- » klimatskih spremembah v razdeljenem, vendar ekološko medsebojno odvisnem svetu;
- » doseganju ciljev deкаде ZN pod imenom 'Voda za življenje' (2005-2015);
- » implementaciji Globalne strategije ZN za boj proti terorizmu, ki v polni meri spoštuje človekove pravice;
- » človeški varnosti kot delu mednarodnega miru in varnosti, vključno z razoroževanjem in nadzorom nad jedrskim orožjem.

Skupščina bo zgoraj omenjene prioritete zasledovala tudi preko perspektive spolov, hkrati pa bo še naprej preučevala teme, ki se dotikajo obče zveze sistemov, trajnostnega razvoja in virusa HIV oziroma AIDS-a.

Forum za multilateralna pogajanja

Generalna skupščina, ustanovljena leta 1945 na podlagi Ustanovne listine ZN, zavzema v ZN središčni položaj kot ključni posvetovalni in predstaviški organ ter tudi organ, ki ustvarja politike. Sestavlja jo vseh 192 držav članic ZN. Predstavlja forum za multilateralne razprave o polnem spektru mednarodnih zadev, ki jih pokriva Ustanovna listina. Skupščina se sestaja na rednih zasedanjih vsako leto od septembra do decembra ter po potrebi.

Naloge in pravice Generalne skupščine

Naloge in pravice Generalne skupščine ZN, kot jih določa Ustanovna listina ZN, so:

- » preučevanje in dajanje priporočil glede splošnih načel sodelovanja za ohranitev mednarodnega miru in varnosti, med drugim tudi načel, ki se nanašajo na razorožitev;

» razpravljanje o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na ohranitev mednarodnega miru in varnosti ter dajanje priporočil, razen v primeru, da o sporu ali situaciji razpravlja Varnostni svet;

» razpravljanje, z enako izjemo, in dajanje priporočil o vseh vprašanjih ali zadevah, ki sodijo v okvir Ustanovne listine, ali se nanašajo na pravice in naloge kateregakoli izmed organov ZN;

» vzpodbujanje proučevanja in dajanje priporočil z namenom, da se razvija mednarodno sodelovanje na političnem področju in da se spodbujata progresivni razvoj mednarodnega prava in kodifikacija le-tega, da se pomagajo uveljavljati človekove pravice in temeljne svoboščine ter da se razvija mednarodno sodelovanje na ekonomskem, socialnem, humanitarnem, kulturnem, izobraževalnem in zdravstvenem področju;

» dajanje priporočil za miroljubno rešitev katerekoli situacije, ki bi lahko škodovala prijateljskim odnosom med narodi;

» sprejemanje in pretresanje letnih in posebnih poročil Varnostnega sveta ter drugih organov ZN;

» pretresanje in odobravanje proračuna ZN in določanje finančnih prispevkov držav članic;

» izvolitev nestalnih članic Varnostnega sveta in članic drugih svetov in organov ZN ter imenovanje generalnega sekretarja na priporočilo Varnostnega sveta.

Kadar Varnostni svet zaradi negativnega glasu stalne članice ni zmožen delovati (v primeru obstoja grožnje miru, kršitve miru ali pojava agresije), lahko ukrepa Generalna skupščina v skladu z resolucijo »Združeni za mir«, ki je bila sprejeta novembra 1950 (resolucija 377 (V)). Skupščina lahko zadevo neposredno prouči z namenom, da državam članicam priporoči skupne ukrepe za ohranitev ali obnovitev mednarodnega miru in varnosti (glej spodaj »Izredne seje in nujne izredne seje«).

Skupščina je pooblaščenka samo za dajanje nezavezujočih priporočil državam o mednarodnih zadevah, a vendar je začetnica političnih, ekonomskih, humanitarnih, socialnih in pravnih pobud, ki so vplivale na življenje milijonov ljudi po vsem svetu. Milenijska deklaracija, sprejeta leta 2000, predstavlja mejnik in obvezo držav članic za doseg specifičnih ciljev za doseg miru, varnosti in razorožitve kot tudi razvoja in odprave revščine, zaščito okolja, osredotočenje na posebne potrebe

Afrike in okrepitev Združenih narodov.

Iskanje konsenza

Vsak član Generalne skupščine ima en glas. Sklepi Generalne skupščine o pomembnih vprašanjih se sprejemajo z dvotretjinsko večino članov. Med pomembna vprašanja sodijo priporočila glede ohranitve mednarodnega miru in varnosti ter volitev nestalnih članov Varnostnega sveta. Sklepi o drugih vprašanjih se sprejemajo s preprosto večino.

V zadnjih letih je poseben poudarek na doseganju soglasja namesto sprejemanja odločitev z uradnim glasovanjem, kar okrepi podporo sklepom Generalne skupščine. Predsednik skupščine lahko predlaga sprejetje resolucije brez glasovanja po posvetovanju in dosegi dogovora z delegacijami.

»Follow-up« svetovnemu vrhu 2005

V skladu z Milenijsko deklaracijo in prelomnim Sklepnim dokumentom svetovnega vrha 2005 je skupščina do danes ustanovila dve podporni telesi: Komisijo za izgradnjo miru in Svet za človekove pravice. Med drugim je sprejela tudi Globalno strategijo ZN za boj proti terorizmu in številna merila za povečanje moči Ekonomskega in socialnega sveta ter reformo Sekretariata. Na 63. zasedanju Generalne skupščine bodo razpravljali o pomembnih temah, kot so implementacija Globalne strategije ZN za boj proti terorizmu, nadaljnji naporji za vse sistemsko skladje in institucionalno ogrodje za okoljske dejavnosti ter upravljanje in reforma Sekretariata.

Revitalizacija delovanja Generalne skupščine

V zadnjih letih je bila posebna pozornost namenjena izboljšanju delovanja Generalne skupščine, kar je bilo izpostavljeno na 58. zasedanju. V nadaljnjih zasedanjih skupščine so si prizadevali za poenostavitev dnevnega reda in povečanje njegove učinkovitosti, izboljšanje postopkov in načina dela Glavnih odborov in okrepitev vloge Splošnega odbora, okrepitev vloge in pooblastil predsednika Generalne skupščine ter vloge skupščine pri izboru

generalnega sekretarja.

Generalna skupščina je na njenem 60. zasedanju sprejela besedilo, ki je služilo kot dodatek k resoluciji 60/286 iz 8. septembra 2006. Omenjeno besedilo poleg drugih stvari vzpodbuja tudi k bolj pogostim medsebojnim neformalnim razpravam, predvsem tistim, ki so kritičnega pomena in se dotikajo trenutnih dogajanj v mednarodni skupnosti. Še več, besedilo, ki ga je priporočila Ad hoc delovna skupina za revitalizacijo Generalne skupščine, je pozvalo predsednika Generalne skupščine, da sam predlaga teme za medsebojne razprave. Skozi 62. zasedanje se je zvrstilo pet takšnih medsebojnih neformalnih razprav, in sicer na naslednje teme: klimatske spremembe, Milenijski razvojni cilji, reforma upravljanja, človeška varnost in trgovanje z ljudmi.

Od 62. zasedanja naprej je generalni sekretar začel države članice na neformalnih srečanjih redno obveščati o njegovih zadnjih aktivnostih in potovanjih, kar se je uveljavilo kot ustaljena praksa. Omenjena poročanja predstavljajo dobro priložnost za izmenjavo mnenj med generalnim sekretarjem in državami članicami. Z veliko verjetnostjo se bo ta praksa nadaljevala tudi za časa 63. zasedanja.

Izvolitev predsednika in podpredsednikov Generalne skupščine ter predsedujočih glavnim odborom

Generalna skupščina izvoli svojega predsednika, podpredsednike in predsedujoče glavnim odborom najmanj tri mesece pred začetkom novega zasedanja, in sicer v skladu s pravilom št. 30. svojega poslovnika ter kot rezultat revitalizacije svojega delovanja. Na ta način se še bolj okrepi koordinacija in priprava dela med glavnimi odbori ter med odbori in plenarnim zasedanjem.

Splošni odbor

Splošni odbor, ki ga sestavlja predsednik, 21 podpredsednikov Generalne skupščine in predsedujoči člani šestih glavnih odborov, daje priporočila Generalni skupščini glede sprejetja dnevnega reda, razporeditve točk na dnevnem redu in organizacije dela.

Vloga Splošnega odbora se je še bolj okrepila z zadnjimi zasedanji, predvsem skozi svoja neformalna srečanja in informativne sestanke ('briefings'), ki so odprti za vse države članice. Srečanja in sestanki so namenjeni temam, s katerimi se ukvarja Generalna skupščina ali pa spadajo v njeno področje dela.

Odbor za poverilnice

Odbor za poverilnice, ki ga na vsakem zasedanju imenuje Generalna skupščina, ji poroča o poverilnicah predstavnikov.

Splošna razprava

Splošna razprava 63. zasedanja bo potekala od 23. septembra do 1. oktobra 2008, državam članicam pa bo dajala možnost, da izrazijo svoje poglede glede pomembnih mednarodnih zadev. Debata bo potekala v okviru zelo pomembne teme, in sicer »Vpliv svetovne prehrabene krize na revščino in lakoto v svetu ter potreba po demokratizaciji Združenih narodov«, ki je bila predlagana s strani predsednika 63. zasedanja. Praksa izbire posebne teme svetovnega pomena za zasedanje ima svoje začetke v letu 2003, ko je Generalna skupščina uvedla to novost z namenom povečanja lastne avtoritete in vloge (resolucija 58/126 iz decembra 2003). Letošnje zasedanje bo trajalo šest delovnih dni in ne devet, kot je bilo običajno (določeno z resolucijo 57/301 iz marca 2003), saj bosta dva dneva namenjena plenarnim srečanjem na visoki ravni, ki bodo posvečena vmesnemu pregledu Almaty akcijskega programa. Srečanja bodo 2. in 3. oktobra 2008. Generalni sekretar bo svoje poročilo o delu ZN predstavil neposredno pred splošno razpravo, kar je običaj, ki se je začel na 52. zasedanju.

Šest glavnih odborov

Z zaključkom splošne razprave se začne razprava o glavnih točkah dnevnega reda. Zaradi velikega števila vprašanj, s katerimi se ukvarja (na primer na 62. zasedanju je dnevni red sestavljalo več kot 160 točk), si skupščina točke glede na vsebino porazdeli med šest glavnih odborov. Odbori o njih nato razpravljajo in kjer je mogoče, uskladijo različne pristope držav. Na plenarni seji Generalne skupščine dajo nato v branje svoje predloge, ki so ponavadi osnutki re-

solucij in sklepi.

Šest glavnih odborov se glasi:

- » Odbor za razorožitev in mednarodno varnost (prvi odbor), ki se ukvarja z razorožitvijo in sorodnimi vprašanji mednarodne varnosti;
- » Odbor za ekonomska in finančna vprašanja (drugi odbor), ki se ukvarja z ekonomskimi temami;
- » Odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja (tretji odbor), ki obravnava socialne in humanitarne zadeve;
- » Posebni odbor za politična vprašanja in dekolonizacijo (četrti odbor). Obravnava različne politične teme, ki jih ne obravnavajo drugi odbori, in vprašanja, povezana z dekolonizacijo;
- » Odbor za administrativna in proračunska vprašanja (peti odbor), ki se ukvarja z administracijo in proračunom ZN;
- » Odbor za pravna vprašanja (šesti odbor), ki obravnava mednarodne pravne zadeve.

O številnih točkah dnevnega reda, kot je na primer palestinsko vprašanje in situacija na Bližnjem vzhodu, Generalna skupščina razpravlja in ukrepa na plenarnih sejah.

Delovne skupine Generalne skupščine

V preteklosti je Generalna skupščina odobrila ustanavljanje delovnih skupin, ki se podrobneje osredotočajo na pomembna vprašanja in skupščini priporočajo ukrepe. Delovna skupina za vprašanje pravične zastopanosti in povečanja članstva v Varnostnem svetu, ki jo je ustanovila resolucija Generalne skupščine 48/26, sprejeta 3. decembra 1993, je delovala še med 62. zasedanjem. Delovna skupina lahko svoje delo nadaljuje še med 63. zasedanjem.

Regionalne skupine

Z leti so v Generalni skupščini nastale različne neformalne regionalne skupine kot sredstvo za posvetovanje in pospešitev proceduralnega dela. Skupine so: afriške države, azijske države, vzhodnoevropske države, latinskoameriške in karibske države ter zahodnoevropske in druge

države. Položaj predsednika Generalne skupščine kroži med regionalnimi skupinami. Za 63. zasedanje je bil predsednik izvoljen iz skupine latinskoameriških in karibskih držav.

Izredne seje in nujne izredne seje

Poleg rednih zasedanj se lahko skupščina sestane tudi na izrednih in nujnih izrednih sejah.

Do danes je Generalna skupščina sklicala 28 izrednih sej o zadevah, ki so zahtevale posebno pozornost. Gre za palestinsko vprašanje, financiranje ZN, Namibijo, razorožitev, mednarodno ekonomsko sodelovanje, apartheid, droge, okolje, prebivalstvo, ženske, družbeni razvoj, človeške naselbine in virus HIV oziroma aids. Zadnja, 28. izredna seja Generalne skupščine, ki je bila 24. januarja 2005, je bila posvečena šestdeseti obletnici osvoboditve nacističnih koncentracijskih taborišč.

Deset nujnih izrednih sej je bilo namenjenih zadevam, pri obravnavanju katerih Varnostni svet ni bil zmožen ukrepati, in sicer: Madžarska (1956), Suez (1956), Bližnji vzhod (1958 in 1967), Kongo (1960), Afganistan (1980), Palestina (1980 in 1982), Namibija (1981), zasedena arabska ozemlja (1982) ter nezakonito delovanje Izraela na zasedenem vzhodnem Jeruzalemu in ostalem zasedenem palestinskem ozemlju (1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004). Generalna skupščina se je odločila zadnjo, deseto nujno izredno sejo, začasno odložiti in pooblastiti predsednika skupščine, da znova odpre razpravo na željo držav članic.

Izvajanje dela Generalne skupščine

Delovanje Združenih narodov v veliki meri izhaja iz sklepov in odločitev Generalne skupščine, ki jih izvajajo:

- » Odbori in druga telesa, ki jih Generalna skupščina ustanavlja za proučevanje in poročanje o posameznih zadevah, kot so razorožitev, vesolje, mirovne operacije, ekonomski razvoj, okolje in človekove pravice;
- » Sekretariat ZN: generalni sekretar in njegovo osebje mednarodnih javnih uslužbencev.